

Presenting a model of self-esteem and internet addiction in secondary school students based on cyberbullying with the mediating role of alexithymia

Afzal Akbari Balootbangan¹, Soudabeh Ershadi Manesh², Fatemeh Abdpoor³

1. Assistant Professor, Department of Psychology and Counseling, Farhangian University, Tehran, Iran. E-mail: akbariafzal@cfu.ac.ir

2. Assistant Professor, Department of Psychology, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. E-mail: su_ershadi@yahoo.com

3. M.A., Department of Educational Psychology, Faculty of Humanities, Payam Noor University, Tehran, Iran. E-mail: f.abdpoor1373@gmail.com

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Received 17 September 2023

Received in revised form 15 October 2023

Accepted 21 November 2023

Published Online 21 May 2024

Keywords:

internet addiction,
high school students,
self-esteem,
cyberbullying,
alexithymia

ABSTRACT

Background: Today, new social harms have emerged at the level of schools, which overshadowed the personal and academic lives of many students. Considering the importance of cyberbullying, Internet addiction and alexithymia, as well as the gap in research, it seems necessary to provide a coherent model in this field and conduct more studies.

Aims: The purpose of the present study was to present a model of self-esteem and Internet addiction in secondary school students based on cyberbullying with the mediating role of alexithymia.

Methods: The current research was a description of the type of correlation and structural equation studies. The statistical population of the research included all female students of second secondary schools in Yasuj city in the academic year of 2022-2023. 250 people were selected by cluster sampling method and the questionnaires of cyberbullying by Setin et al. (2011), Rosenberg's self-esteem (1963), Internet addiction Young (1999) and alexithymia Bagby et al. (1994) responded enthusiastically. Finally, the data were collected and analyzed by Pearson correlation and structural equations modeling using SPSS_{V19} and AMOS_{V20} software.

Results: The results showed that cyberbullying had a positive, direct and significant effect on alexithymia and internet addiction and a negative, direct and significant effect on self-esteem ($P < 0.01$). Also, alexithymia had a mediating role in the relationship between cyberbullying and self-esteem and Internet addiction ($P < 0.01$).

Conclusion: In the end, it can be said that the final model of the research has a good fit, and therefore, the awareness of teachers, managers, parents, students and other experts in the field of education about the variables of this model can help prevent new social harms in schools.

Citation: Akbari Balootbangan, A., Ershadi Manesh, S., & Abdpoor, F. (2024). Presenting a model of self-esteem and internet addiction in secondary school students based on cyberbullying with the mediating role of alexithymia. *Journal of Psychological Science*, 23(135), 539-555. [10.52547/JPS.23.135.539](https://doi.org/10.52547/JPS.23.135.539)

Journal of Psychological Science, Vol. 23, No. 135, 2024

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.23.135.539](https://doi.org/10.52547/JPS.23.135.539)

✉ **Corresponding Author:** Afzal Akbari Balootbangan, Assistant Professor, Department of Psychology and Counseling, Farhangian University, Tehran, Iran.

E-mail: akbariafzal@cfu.ac.ir, Tel: (+98) 9103839522

Extended Abstract

Introduction

Today, many countries in the world are involved and exposed to various problems and social deviations that have different intensity (Aftab and Rashed, 2021). With the expansion of the cyberspace, the amount of social damage has also increased and has taken on a new aspect. Internet activities that support interpersonal communication for entertainment, business, education, and management have given rise to developments called cyberspace culture, which is taking shape in the boundless realm of cyberspace (Kumar et al., 2017). In a cyberspace, children and adults interact with each other to expand their activities, experiences, and relationships. All of these experiences benefit people's emotional and social development (Kowalski et al., 2019), but these interactions are largely unsupervised, unregulated, and unconfirmed. With the epidemic of corona disease, the social damages were doubled, because the majority of people's activities are done through cyberspace. This led to the transformation of face-to-face education into cyber and distance education in almost all countries, with students spending more time online (Koeze & Popper, 2020) and, based on research evidence, the use of space Cyber and internet networks affected students' self-esteem (Zhu, 2019). Self-esteem is one of the factors that moderate psycho-social pressure and is based on the fields of family relationships, social interactions, academic success, body image and general self-worth, and the importance of these fields' changes according to individual differences and individual growth (Khorsandpour et al., 2021). On the other hand, with the universalization of the Internet, the problem of excessive and pathological use of this technology attracted the attention of educational and health psychologists. The Internet not only has many uses in everyday life, but also has special and unique features that increase its appeal. One of the most important harms in this field is the excessive use of the Internet or some kind of Internet addiction, which has become widespread among students today (Gharib Bolouk et al., 2022). The research results showed that Internet addiction leads to intolerance, withdrawal, emotional

disturbances and disconnection of social relationships (Peris et al., 2020). Another variable that seems to play a role in social harms is emotional dyslexia, which is associated with a wide range of mental problems such as anxiety disorders and depression, and is considered a type of emotional cognitive dysfunction in which a person is unable to convey his emotional experiences in the form of feelings and perceptions (Schimmenti et al., 2017). The researchers found that people with alexithymia misinterpret the physical signs of emotional arousal by distorting normal physical stimuli, and they have problems in correctly identifying emotions in social relationships, and this causes them to avoid those (Maniaci et al., 2017). On the other hand, it should be mentioned that one of the new aspects that emerged from the educational experiences of students in the cyber space, and the corona virus epidemic played a major role in it, was cyberbullying. Cyberbullying is one of the serious and aggressive forms of anti-social behavior in the cyberspace, which there is still no consensus among researchers about its definition. Students involved in bullying, both as victims and as bullies, have reported experiences such as depression, anxiety, ataxia, low self-esteem, and suicidal symptoms (Bacher-Hicks et al., 2022). The results of Gori et al.'s study (2021) showed that emotional dyslexia had a negative and significant relationship with self-esteem. Also, the research results showed that cyberbullying has a significant relationship with alexithymia (Aricak & Ozbay, 2016), self-esteem (Patchin and Handioja, 2015) and Internet addiction (Simsek et al., 2019). According to the research literature and the theoretical foundations mentioned above and considering the importance of research variables in controlling and preventing social harms that exist in schools and the education sector, the current research seeks to determine whether the model of self-esteem and addiction to Does the Internet have a good fit in middle school students based on cyberbullying with the mediating role of alexithymia?

Method

This research was descriptive of correlation and structural equations. The statistical population of this research included all female students of secondary

schools in Yasuj city in the academic year of 2022-2023, who were studying in government and non-government schools of this city. 250 subjects were selected using random cluster sampling method, and cyberbullying questionnaires by Çetin et al. (2011), Rosenberg's self-esteem (1963), Internet addiction by Young (1999) and Bagby et al.'s (1994) alexithymia questionnaires. Completed the collected data were analyzed using Pearson's correlation test and

structural equation modeling with the help of SPSS_{V19} and AMOS_{V20} software.

Results

The age range of these students was from 12 to 17 years. The gender of all students was female. The mean and standard deviation of age was 14.18 ± 4.13 . Descriptive indices and correlation matrix related to the research variables are presented and then the results of the research model are presented.

Table 1. Descriptive Indices and Correlation Matrix of Research Variable

Variable	1	2	3	4
1. Cyberbullying	1			
2. Self-esteem	-0.450*	1		
3. Internet addiction	0.562*	-0.527*	1	
4. alexithymia	0.447*	-0.538*	-0.576*	1
Mean	73.28	30.59	52.26	35.39
Standard Deviation	13.77	6.77	4.36	4.84
Skewness	0.433	0.848	0.488	0.366
Kurtosis	0.258	0.414	0.265	0.485

* $p < 0.01$

The results show that cyberbullying has a positive and significant relationship with alexithymia and Internet addiction, and a negative and significant relationship with self-esteem. Also, alexithymia had a positive and significant relationship with Internet addiction and a negative and significant relationship with self-esteem ($p < 0.01$). The results of structural equation modeling showed that cyberbullying directly and indirectly had a negative and significant effect on self-esteem. On the other hand, this variable had a positive and significant effect on Internet addiction. In addition, alexithymia had a positive, direct and significant effect on Internet addiction and a negative, direct and significant effect on self-esteem. Also, alexithymia has been able to play a mediating role in the relationship between the variable of cyberbullying and self-esteem and Internet addiction. Also, all the fit indices of the final model are suitable and within the desired range. Therefore, it can be said that the final research model has a good data-model fit. In this model, the chi-square value was 107.44 and the degree of freedom was 40, with this calculation, the ratio was $X^2/df = 2.686$.

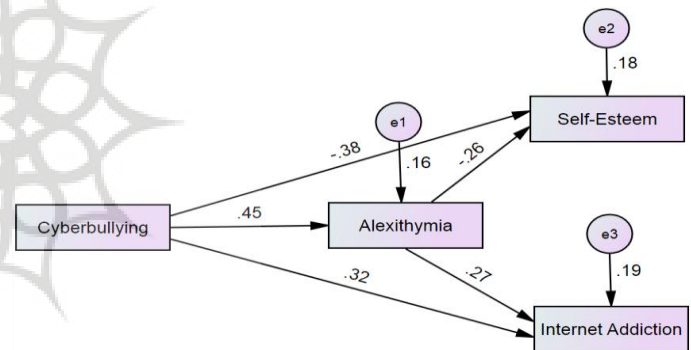

Figure 1. The Conceptual Model of Study

Conclusion

The aim of the present study was to present a model of self-esteem and Internet addiction in secondary school students based on cyberbullying with the mediating role of alexithymia. The results of the research showed that cyberbullying has a positive, direct and significant effect on alexithymia. This finding was consistent with the results of the study (Aricak & Ozbay, 2016). The results of the study by Aricak & Ozbay (2016) showed that teenagers who use cyberbullying have more alexithymia, and therefore the level of this relationship is positive, which means that with the increase of cyberbullying, the level of alexithymia also increases. In the explanation of this finding, it can be said that

alexithymia, mood or emotional failure as a cognitive emotional phenomenon refers to a specific disorder in mental functioning that occurs as a result of the process of automatic inhibition of information and emotional feelings. In other words, alexithymia is a structure that is related to emotion control, because alexia is the failure to express emotions due to a deficiency in the ability to process and regulate emotions or a more conscious inhibition of emotions (Aricak & Ozbay, 2016). Therefore, in explaining this finding, it can be said that when people are deprived of expressing their emotions and suffer from alexithymia, they become angry and show bullying behaviors. Therefore, it is natural that the presence of cyberbullying in teenagers causes alexithymia and this relationship is positive. The results showed that cyberbullying has a negative, direct and significant effect on self-esteem. This finding was consistent with the results of (Bacher-Hicks et al., 2022 and Patchin & Hinduja, 2015). According to the results of Bacher-Hicks et al.'s (2022) study, students who were involved in cyber or non-cyberbullying reported lower self-esteem. This means that students who were involved in bullying from preschool age or in elementary school, whether as bullies and victims or as bullies/victims, their self-esteem is reported to be significantly lower than other normal peers. At all ages, the bully/victim group appeared to have lower self-esteem than the other groups (Patchin & Hinduja, 2015). In explaining this finding, it can be said that bullies want to regain their lost self-esteem by experiencing bullying and gaining power and by abusing victims. People with low self-esteem are often victims of bullying behavior of others, while people with high self-esteem are less victims of others. In another explanation, it can be said that people with low self-esteem get less attention from their peers and, as a result, are less popular among their peers, which makes them turn to all kinds of violence, such as bullying. Another finding of this study showed that cyberbullying has a direct, positive and significant effect on Internet addiction. This finding was in line with the results of the study (Simsek et al., 2019; Kowalski et al., 2019; Koeze & Popper, 2020). Based on the results of the study of Simsek et al (2019) when people use the Internet

excessively, they may commit cyberbullying behaviors. The increase in cyberspace addiction endangers a person's mental and physical health. By threatening a person's mental health, he is unable to understand the internal and external dimensions of his emotions; It means to take control of the mood and emotions, and this means lack of balance and psychological balance; Because the unconventional use of cyber space, in addition to the above problems, can also disrupt the individual performance of users; As the lack of control of internal and external emotions causes them to create a feeling of excitement and satisfaction with bullying, and they actually enter the field of cyberbullying for bullying in cyberspace (Koeze & Popper, 2020). In explaining this finding, it can be said that, considering that in cyberbullying, people can freely and recklessly attack others and vent their anger, they constantly go online to find their victim and attack them. This causes them to spend a lot of time expressing their bullying in cyberspace, which causes them to become addicted to cyberspace. Another finding of the research showed that cyberbullying has an effect on students' self-esteem and internet addiction due to emotional ataxia. A study that specifically deals with this finding was not found, but it can be said that it is similar to previous studies (Ghanadzadegan et al., 2017; Patchin & Hinduja, 2015; Aricak & Ozbay, 2016; Simsek et al., 2019; Jain et al., 2020; Gori and et al., 2021) is consistent. In explaining this finding, it can be said that cyberbullying provides a ready platform for expressing anger and frustration among teenagers who can express their anger without physical harm and difficulty in being identified. Therefore, when these teenagers bully in the cyberspace, they think they are making up for their lost self-esteem in the real world, but with the increase of bullying in the cyberspace, their self-esteem decreases. Also, with this increase and limitless aggression, they become dependent on the cyberspace, which will in some way become addicted to the Internet. Also, expressing anger in the cyberspace, considering that it is completely indirect, causes a lack of emotional expression and lack of full expression of one's emotions. Therefore, it can be said that cyberbullying and alexithymia can increase the level of internet

addiction among teenagers and reduce their self-esteem.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article was done freely by researchers in the form of a research work. The participants participated in the research knowingly and voluntarily, and the researchers did not imagine any danger for the participants. Also, regarding the ethical issues of the research, the students were assured that anonymity is included in the completion of the tools and that the secrecy and confidentiality of the information is maintained.

Funding: The article was done without financial support.

Authors' Contribution: The first author is responsible for the article and the second and third authors are research collaborators.

Conflict of Interest: the authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: I would like to appreciate the participants who contributed to this research.

ارائه مدل حرمت خود و اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان مدارس متوسطه بر اساس قلدری مجازی با نقش میانجی گر ناگویی هیجانی

افضل اکبری بلوطبنگان^۱، سودابه ارشادی منش^۲، فاطمه عبدپور^۳

۱. استادیار، گروه آموزش روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۲. استادیار، گروه روانشناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. دانش آموخته کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

زمینه: امروزه آسیب‌های اجتماعی جدیدی در سطح مدارس پدید آمده که زندگی شخصی و تحصیلی بسیاری از دانش آموزان را تحت الشعاع قرار داد. با توجه به اهمیت قلدری مجازی، اعتیاد به اینترنت و ناگویی هیجانی و همچنین شکاف تحقیقات در زمینه ارائه بک الگوی منسجم در این زمینه و انجام مطالعات بیشتر ضروری به نظر می‌رسد.

هدف: هدف پژوهش حاضر ارائه مدل حرمت خود و اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان مدارس متوسطه بر اساس قلدری مجازی با نقش میانجی گر ناگویی هیجانی بود.

روش: پژوهش حاضر توصیفی از نوع مطالعات همبستگی و معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانش آموزان دختر مدارس متوسطه دوم شهر یاسوج شهر یاسوج در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود. تعداد ۲۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب و به پرسشنامه‌های قلدری مجازی ستین و همکاران (۲۰۱۱)، حرمت خود روزنبرگ (۱۹۶۳)، اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۹) و ناگویی هیجانی بگی و همکاران (۱۹۹۴) پاسخ دادند. در نهایت داده‌ها جمع‌آوری و به روش‌های همبستگی پیرسون و معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزارهای SPSS^{v19} و AMOS^{v20} مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد قلدری مجازی اثر مثبت، مستقیم و معنی‌داری بر ناگویی هیجانی و اعتیاد به اینترنت و اثر منفی، مستقیم و معنی‌داری بر حرمت خود داشت ($P < 0/01$). همچنین ناگویی هیجانی نقش میانجی گر در رابطه بین قلدری مجازی با حرمت خود و اعتیاد به اینترنت داشته است ($P < 0/01$).

نتیجه‌گیری: در نهایت می‌توان گفت مدل نهایی پژوهش از برآزش مطلوبی برخوردار بوده و لذا آگاهی معلمان، مدیران، والدین، دانش آموزان و سایر متخصصان حوزه تعلیم و تربیت از متغیرهای این مدل می‌تواند از بروز آسیب‌های اجتماعی نوپدید در مدارس کمک کننده باشد.

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۲۶

بازنگری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۳

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۳۰

انتشار برخط: ۱۴۰۳/۰۳/۰۱

کلیدواژه‌ها:

اعتیاد به اینترنت،

دانش آموزان مدارس متوسطه،

حرمت خود،

قلدری مجازی،

ناگویی هیجانی

استناد: اکبری بلوطبنگان، افضل؛ ارشادی منش، سودابه؛ و عبدپور، فاطمه (۱۴۰۳). ارائه مدل حرمت خود و اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان مدارس متوسطه بر اساس قلدری مجازی

با نقش میانجی گر ناگویی هیجانی. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۳، شماره ۱۳۵، ۵۳۹-۵۵۵.

DOI: [10.52547/JPS.23.135.539](https://doi.org/10.52547/JPS.23.135.539). ۱۴۰۳، شماره ۱۳۵، دوره ۲۳، شماره ۱۳۵، ۵۳۹-۵۵۵.

© نویسنده‌گان.

✉ نویسنده مسئول: افضل اکبری بلوطبنگان، استادیار، گروه آموزش روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: akbariafzal@cfu.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۰۳۸۳۹۵۲۲

مقدمه

امروزه بسیاری از کشورهای دنیا درگیر و در معرض مشکلات گوناگون و انحرافات اجتماعی هستند که دارای شدت متفاوتی هستند (آفتاب و راشد، ۲۰۲۱). با گسترش فضای مجازی میزان آسیب‌های اجتماعی نیز گسترش یافته و جنبه جدیدی به خود گرفته است. فعالیت‌های اینترنتی که ارتباطات بین فردی را برای سرگرمی، تجارت، آموزش و مدیریت پشتیبانی می‌کنند، زمینه‌ساز تحولاتی با عنوان فرهنگ فضای مجازی شده‌اند که در قلمروی بی‌مرز فضایی مجازی در حال شکل‌گیری است (کومار و همکاران، ۲۰۱۷). در فضایی مجازی، بچه‌ها و بزرگترها در جهت گسترش فعالیت‌ها، تجارب و وابستگی‌هایشان با هم در تعامل هستند. تمام این تجارب به سود رشد هیجانی و اجتماعی افراد است (کووالسکی و همکاران، ۲۰۱۹)، اما این مراودات تا حد زیادی بدون نظارت، بی‌قاعده و تأیید نشده انجام می‌شوند. کاری را که شاید افراد در دنیای واقعی حتی تصور انجام آن را نمی‌کنند، ممکن است در فضای مجازی انجام دهند چون می‌توانند، یا فکر می‌کنند که می‌توانند، مسئولیت آن را نپذیرند (کینتونوا و همکاران، ۲۰۲۱). سولر (۲۰۰۴) اصطلاح بازداری‌زدایی^۱ در فضای مجازی را مطرح کرد، که خودافشاگری^۲ یا حتی برون‌ریزی افراد در عرصه فضای مجازی را توضیح می‌دهد. این بعد شخصیتی که در فضای مجازی به نمایش درمی‌آید، اعمالی را شامل می‌شود که افراد معمولاً در موقعیت‌های رو در رو انجام نمی‌دهند (آنتونادوا و همکاران، ۲۰۱۹). این نوع رفتارهای بی‌مبالا در روابط اجتماعی در فضای مجازی که به باور برخی مجاز است، چون کسر شأن آن متوجه وجهه اجتماعی آنان در دنیای واقعی نیست، تحت عنوان رفتارهای ضداجتماعی^۳ یا آسیب‌های اجتماعی نوپدید در فضای مجازی قلمداد می‌شود (کومار و همکاران، ۲۰۱۷). آسیب‌های اجتماعی در فضای مجازی را می‌توان به شکل یک پیوستار از رفتارهای ملایم تا خیلی جدی در نظر گرفت. در انتهای کم‌خطر، بی‌ادبی و بی‌نزاکتی است؛ اما انتهای دیگر شامل پرخاشگری^۴ و تهدید است (همیلتون، ۲۰۱۷). مثال‌هایی از این رفتارهای ضداجتماعی شامل طعمه‌گذاری^۵، جعل هویت^۶

خرابکاری^۷، نژادپرستی و نگاه جنسیتی، آزار و اذیت اینترنتی، کمین اینترنتی^۸ و قلدری مجازی^۹ است (کراکر و مارچ، ۲۰۱۶). از سویی با همه‌گیری بیماری کرونا آسیب‌های اجتماعی دوچندان شد، چرا که عمده فعالیت‌های افراد از طریق فضای مجازی انجام می‌گیرد. این امر باعث شد که تقریباً در همه کشورها، مدارس ابتدایی و متوسطه آموزش حضوری به آموزش مجازی و از راه دور تبدیل شد و دانش‌آموزان زمان بیشتری را به صورت آنلاین سپری کنند (کوزه و پوپر، ۲۰۲۰) و بر اساس شواهد تحقیقاتی استفاده از فضای مجازی و شبکه‌های اینترنتی، حرمت خود^{۱۰} دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار داد (ژو، ۲۰۱۹). حرمت خود از عوامل تعدیل‌کننده فشار روانی-اجتماعی بوده و بر زمینه‌های روابط خانوادگی، تعامل‌های اجتماعی، موفقیت تحصیلی، تصویر بدنی و احساس خود ارزشمندی کلی مبتنی است و میزان اهمیت این زمینه‌ها با توجه به تفاوت‌های فردی و رشد فرد تغییر می‌کند (خرسندپور و همکاران، ۱۴۰۰). ارتباط و پیوند افراد خانواده و رعایت احترام متقابل یکدیگر، در سلامت روانی-جسمانی فرد تأثیر بسزا دارد، به گونه‌ای که الگوهای رفتار وی را در بزرگسالی بنیان نهاده، موجبات امنیت خاطر و حرمت خود را در وی فراهم می‌آورد (یانگ و همکاران، ۲۰۱۹). به عقیده پژوهشگران دانش‌آموزانی که دچار آسیب‌های اجتماعی ناشی از فضای مجازی شدند، حرمت خود پایین‌تری را گزارش کردند (لی و همکاران، ۲۰۲۱). از طرفی با همگانی شدن اینترنت، مسئله استفاده مفراط و آسیب‌شناسانه از این فناوری، توجه روانشناسان تربیتی و سلامت را به خود جلب کرد. اینترنت نه تنها کاربردهای فراوانی در زندگی روزمره دارد، بلکه واجد ویژگی‌های خاص و منحصر به فردی است که جذابیت آن را صدچندان می‌کند. از مهم‌ترین آسیب‌های مطرح در این زمینه، استفاده بیش از حد از اینترنت یا به نوعی اعتیاد به اینترنت^{۱۱} است که نظرسنجی‌ها در ایالات متحده و اروپا شیوع اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان را بین ۱/۵ و ۸/۲ درصد نشان داده، همچنین مطالعات مقطعی همبودی بالای اعتیاد به اینترنت با اختلالات روانی را نشان داده است (قریب‌بلوک و همکاران، ۱۴۰۱). از

1. disinhibition
2. self-disclose
3. Antisocial behaviors
4. aggression
5. Trolls
6. Sockpuppet

7. vandalsim
8. cyberstalking
9. cyberbullying
10. self-esteem
11. addiction to Internet

جمله عوامل پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت، عوامل خانوادگی، اضطراب اجتماعی، ارتباطات آنلاین و افسردگی می‌باشد (بینگ و همکاران، ۲۰۲۰). نتایج پژوهش‌ها نشان داد دانش‌آموزانی که بیش از ۱۳ ساعت در روز از اینترنت استفاده می‌کنند از افسردگی بیشتری برخوردارند. همچنین به نظر می‌رسد اعتیاد به اینترنت، عدم تحمل، کناره‌گیری، آشفتگی‌های هیجانی و قطع روابط اجتماعی را بدنبال دارد (پریس و همکاران، ۲۰۲۰).

متغیر دیگری که به نظر می‌رسد در آسیب‌های اجتماعی نقش دارد، ناگویی هیجانی^۱ است که با طیف وسیعی از مشکلات روانی مانند اختلال اضطرابی و افسردگی همراه است و نوعی اختلال در عملکرد شناختی هیجانی تلقی می‌شود که در آن فرد ناتوان از انتقال تجارب هیجانی خود در قالب احساسات و تصورات است (اسچیمتی و همکاران، ۲۰۱۷). ناگویی هیجانی سازه‌ای چندوجهی شامل دشواری در شناسایی احساسات، تمایز بین احساسات و تهییج‌های بدنی مربوط به برانگیختگی هیجانی است، که در عین حال بر ابعاد شناختی نیز تأثیر می‌گذارد که شامل الگوی شناختی عینی (غیرتجسمی)، عملگرا و واقعیت‌محور است (فرامرزی‌راد و همکاران، ۱۴۰۲). پژوهشگران دریافته‌اند که افراد مبتلا به ناگویی هیجانی با تحریف تهییج‌های بدنی بهنجار، نشانه‌های بدنی انگیختگی هیجانی را بد تفسیر می‌کنند و در شناسایی صحیح هیجان‌ها در روابط اجتماعی دچار مشکل می‌شوند و این امر باعث دوری‌گزینی آنان می‌شود (مانیاسی و همکاران، ۲۰۱۷). این افراد به طور کلی از حرمت خود پایینی برخوردار بوده و آمادگی زیاد برای اعتیاد به اینترنت دارند؛ به این صورت که فرد تمایل به ارتباط دارد، اما با توجه به نقایص پردازش هیجانی به فضای اینترنتی گرایش پیدا می‌کند (گایو و همکاران، ۲۰۱۸).

از سوی دیگر باید عنوان کرد که یکی از جنبه‌های جدیدی که از تجربیات آموزشی دانش‌آموزان در فضای مجازی به دست آمد و همه‌گیری و پروس کرونا در آن نقش اساسی داشته است، قلدری مجازی بود. قلدری مجازی از اشکال جدی و پرخاشگرانه رفتارهای ضد اجتماعی در فضای مجازی است که هنوز اتفاق نظر کاملی بین پژوهشگران در مورد تعریف آن وجود ندارد. یکی از بهترین تعاریف را پاتچین و هیندوجا (۲۰۱۵) مطرح کردند که از سال ۲۰۰۶ مشغول بررسی این پدیده هستند: قلدری مجازی زمانی اتفاق می‌افتد که فردی در فضای مجازی و یا با استفاده از تلفن همراه یا

سایر ابزارهای الکترونیک، فرد دیگری را بارها آزار دهد، با او بدرفتاری کند یا دست‌بندازد^۲. مرور پیشینه پژوهشی در زمینه قلدری سایبری نشان می‌دهد که سال‌هاست در سطح جهان پژوهش در این زمینه با شناسایی، طبقه‌بندی و بررسی میزان بروز این رفتار در بین گروه‌های جمعیتی مختلف توسط روانشناسان آغاز شده است. مسلماً همه‌گیری کرونا باعث تغییراتی در این زمینه شد، چرا که قلدری در مدرسه گسترده است و هزینه‌های اجتماعی قابل‌توجهی داد. دانش‌آموزان درگیر در قلدری هم به عنوان قربانی و هم به عنوان قلدر، تجربه‌هایی مانند افسردگی، اضطراب، ناگویی هیجانی، حرمت خود پایین و نشانه‌های خودکشی را گزارش کرده‌اند (باچر-هیکس و همکاران، ۲۰۲۲). همه‌گیری بیماری کووید-۱۹، به طور اساسی زمینه‌پویایی قلدری را تغییر داد. از آنجایی که همه مدارس مجبور به تعطیلی بودند و آموزش به شکل آنلاین و از راه دور بود، کاهش ناگهانی در تعامل بین فردی و افزایش چشمگیر استفاده از فناوری دیجیتال رخ داد (کوزو و پوپر، ۲۰۲۰). در واقع پژوهش‌های قبل از بیماری کووید-۱۹ نشان داد که فراوانی بیشتر استفاده از اینترنت با افزایش گزارشات جوانان در مورد قلدری مجازی و قربانی شدن در فضای مجازی مرتبط است (کووالسکی و همکاران، ۲۰۱۹). در مطالعه‌ای که چین و همکاران (۲۰۲۰) با استفاده از دو نمونه جداگانه از جوانان ۱۵ تا ۲۵ ساله هند (قبل و بعد از قرنطینه مربوط به همه‌گیری کووید-۱۹) جمع‌آوری شد، نتایج نشان داد که رفتارهای آنلاین مرتبط با افزایش خطر قلدری مجازی در طول همه‌گیری افزایش یافته است. در رابطه با متغیرهای پژوهش‌هایی چند انجام شد. قنادزادگان و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی نشان داد که ناگویی هیجانی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معنی‌داری دارد. همچنین نتایج مطالعه گوری و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد ناگویی هیجانی با حرمت خود رابطه منفی و معنی‌داری داشت. همچنین نتایج پژوهش‌ها نشان داد قلدری مجازی با ناگویی هیجانی (آریکاک و اوزبای، ۲۰۱۶)، حرمت خود (پاتچین و هندوجا، ۲۰۱۵) و اعتیاد به اینترنت (سیمسک و همکاران، ۲۰۱۹) رابطه معنی‌داری دارد. از این‌رو با توجه به ادبیات پژوهشی و مبانی نظری که در فوق مطرح شد و با توجه به اهمیت متغیرهای پژوهش در کنترل و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی که در مدارس و بخش آموزش وجود دارد، پژوهش حاضر به دنبال این سؤال است که آیا مدل حرمت

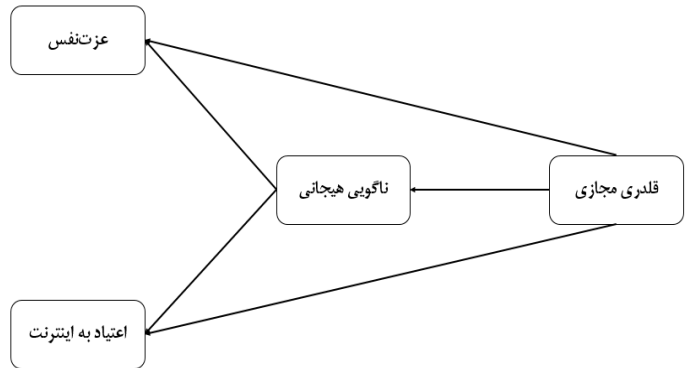
1. Alexithymia

(ب) ابزار

پرسشنامه قلدری مجازی: این پرسشنامه توسط ستین و همکاران (۲۰۱۱) جهت سنجش قلدری مجازی طراحی شد. پرسشنامه دارای ۲۲ سؤال بوده که قلدری مجازی را در قالب ۳ مؤلفه قلدری کلامی مجازی، پنهان کردن هویت و جعل مجازی مورد بررسی قرار می‌دهد. پرسشنامه بر روی یک طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای شامل هرگز = ۱، به ندرت = ۲، گاهی اوقات = ۳، اغلب اوقات = ۴ و همیشه = ۵ قرار دارد. پرسشنامه هیچ سؤال معکوسی ندارد و تدوین کنندگان ابزار برای بررسی روایی از اجرای همزمان پرسشنامه با پرسشنامه پرخاشگری باس و پری (۱۹۹۲) استفاده کردند و میزان روایی قلدری مجازی را با این پرسشنامه ۰/۳۵ بدست آوردند. همچنین برای بررسی پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که میزان آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۹ و برای هر کدام از خرده‌مقیاس‌ها شامل جعل مجازی ۰/۸۳، قلدری مجازی کلامی ۰/۸۱ و برای پنهان کردن هویت ۰/۶۹ بدست آمد. این ابزار در پژوهش حاضر رواسازی شد که ساختار سه عاملی آن تأیید شد. همچنین پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ برای مؤلفه قلدری کلامی مجازی ۰/۷۲۵، پنهان کردن هویت ۰/۷۳۵، جعل مجازی ۰/۷۳۷ و برای کل پرسشنامه ۰/۷۶۱ بدست آمد.

پرسشنامه حرمت خود روزنبرگ: این ابزار برای اندازه‌گیری میزان حرمت خود در افراد توسط روزنبرگ (۱۹۶۳) تهیه شده و به عنوان یکی از پر کاربردترین ابزارها در زمینه سنجش حرمت خود بوده و دارای اعتبار و روایی قابل‌قبولی است و شامل ۱۰ عبارت است که ۵ عبارت آن به شکل مثبت (گویه‌های شماره ۱ تا ۵) و ۵ عبارت دیگر به شکل منفی (گویه‌های شماره ۶ تا ۱۰) بیان شده‌اند. شیوه نمره‌گذاری این مقیاس برای سؤالات ۱ تا ۵، کاملاً مخالفم = صفر تا کاملاً موافقم = ۳ است. حداقل نمره برای افراد ۱۰ و حداکثر نمره ۵۰ می‌باشد که نمره بالاتر نشان از حرمت خود بالاتر و نمرات پایین‌تر نشان از حرمت خود پایین‌تر افراد بود. این در حالی است که سؤالات ۶ تا ۱۰ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. برای تعیین اعتبار پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ محاسبه شده و در مطالعه‌ای که بر روی دانشجویان دختر انجام شده، ۰/۹۳ گزارش شد و در بررسی اعتبار بازآزمایی آزمون ۰/۸۵ بود (روزنبرگ، ۲۰۱۵). در پژوهش اکبری بلوطبنگان و رضایی که در سال ۱۳۹۳ صورت گرفته، میزان اعتبار این ابزار به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۳ بدست آمد. ضریب اعتبار این پرسشنامه در

خود و اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان مدارس متوسطه بر اساس قلدری مجازی با نقش میانجی گر ناگویی هیجانی از برازش مطلوبی برخوردار است؟ مدل مفهومی پژوهش به شرح زیر است.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش

(الف) طرح پژوهش و شرکت کنندگان: این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش آموزان دختر مدارس متوسطه شهر یاسوج در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود که در مدارس دولتی و غیردولتی این شهر مشغول به تحصیل بودند. از آنجایی که به زعم بسیاری از پژوهشگران حداقل حجم نمونه لازم در مدل‌های ساختاری ۲۰۰ آزمودنی است (کلاین، ۲۰۲۳)، در پژوهش حاضر نیز ۲۵۰ آزمودنی با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند تا اطمینان لازم را در مورد توان آماری مطلوب و کفایت نمونه‌برداری فراهم شود. از میان کلیه مدارس شهر یاسوج، پنج مدرسه و از هر مدرسه چهار کلاس و از هر کلاس تعدادی به صورت تصادفی انتخاب شدند. معیارهای ورود به تحقیق عبارت بود از: رضایت آگاهانه، تحصیل در مدرسه متوسطه، توانایی پاسخگویی به ابزارها و نبود مشکلات و اختلالات رشدی (با مراجعه به پرونده تحصیلی و صحبت با مشاور مدرسه) و معیارهای خروج از مطالعه نیز شامل عدم پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه‌ها و عدم ادامه همکاری با پژوهشگران بود. در مطالعه حاضر کدهای رایج اخلاق در پژوهش‌های پزشکی شامل کد ۲، ۱۳، ۱۴ (منافع حاصل از یافته‌ها در جهت پیشرفت دانش بشری)، کدهای ۱، ۳، ۲۴ (رضایت آزمودنی‌ها) و کد ۲۰ (هماهنگی پژوهش با موازین دینی و فرهنگی) رعایت شده است.

پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ محاسبه شد که این میزان $0/82$ بدست آمد. این صورت بود که بعد از انتخاب نمونه، ابتدا هدف پژوهش برای آن‌ها بیان شد و سپس پرسشنامه‌های پژوهش در اختیار آن‌ها قرار داده شد و از آن‌ها خواسته شد با دقت تکمیل کنند. اطلاعات به صورت گروهی و در محل تحصیل دانش‌آموزان جمع‌آوری شد. داده‌های گردآوری شده با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و روش معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزار SPSS^{v19} و AMOS^{v20} مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

در این پژوهش ۲۵۰ دانش‌آموز مدارس متوسطه شهر یاسوج حضور داشتند. دامنه سنی این دانش‌آموزان از ۱۲ تا ۱۷ سال بود. جنسیت همه دانش‌آموزان دختر بود. میانگین و انحراف استاندارد سن $14/18 \pm 4/13$ بود. پیش از تحلیل داده‌ها ابتدا داده‌های خارج از محدوده بررسی و با مراجعه به اصل پرسشنامه‌ها رفع شد. در ادامه مفروضه نرمال بودن تک متغیری به کمک برآورد مقادیر کجی و کشیدگی آزمون و تایید شدند (جدول ۱). با توجه به اینکه دامنه کجی و کشیدگی متغیرها در بازه ± 2 قرار داشت، نرمال بودن تک متغیری مورد تأیید قرار گرفت. همچنین نتیجه آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای نرمال بودن داده‌ها نشان داد از برقرار مفروضه داشت ($p > 0/05$). جهت بررسی عدم وجود داده‌های پرت تک‌متغیری از نمودار جعبه‌ای (Box Plot) استفاده شد که نتایج نشان داد هیچ داده پرت تک‌متغیری در میان داده‌ها وجود ندارد. همچنین داده‌های پرت چندمتغیری با استفاده از شاخص فاصله ماله‌لانویس، مورد بررسی قرار گرفت و سطوح معناداری کمتر از $0/05$ حاکی از دور افتاده بودن داده‌های پرت مورد نظر است. براساس این شاخص، داده پرت چندمتغیری شناسایی نشد. افزون بر آن برای بررسی هم‌خطی چندگانه از آماره‌های تلرانس و تورم واریانس استفاده شد که نتایج نشان داد هیچکدام از مقادیر تلرانس کوچک‌تر از حد مجاز $0/1$ و هیچکدام از مقادیر تورم واریانس بزرگتر از حد مجاز 10 نبود. از این رو می‌توان گفت مفروضه هم‌خطی چندگانه نیز برقرار بود. همچنین به منظور بررسی استقلال خطاها از آماره دوربین واتسون استفاده شد که این میزان $DW = 1/87$ بدست آمد و نشان از برقرار این مفروضه می‌باشد. بنابراین بررسی پیش‌فرض‌های آماری نشان داد که روش مدل‌یابی معادلات ساختاری، روش مناسبی برای ارزیابی

پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ محاسبه شد که این میزان $0/82$ بدست آمد.

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ: تست اعتیاد به اینترنت یکی از معتبرترین تست‌های مربوط به سنجش اعتیاد اینترنتی است که توسط کیمبرلی یانگ (۱۹۹۹) ابداع شد. این پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال بوده که بر روی یک طیف پنج درجه‌ای از به ندرت (۱ امتیاز) تا همیشه (۵ امتیاز) می‌باشد. برای بدست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه، حاصل جمع امتیازات داده شده توسط پاسخ‌دهنده به تک تک سؤالات پرسشنامه را با هم جمع می‌کنیم. نمره بدست آمده نمره کلی پرسشنامه بوده و دامنه‌ای از ۲۰ تا ۱۰۰ را خواهد داشت. امتیاز برابر $20-49$ = کاربرد طبیعی، امتیاز برابر $50-79$ = اعتیاد خفیف و امتیاز برابر $80-100$ = اعتیاد شدید. روایی و پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ $0/90$ گزارش شده است. تیمورزاده و همکاران (۱۴۰۰) این پرسشنامه را در پژوهش خود مورد استفاده قرار دادند و میزان پایایی ابزار را به روش آلفای کرونباخ $0/81$ گزارش کردند. در پژوهش حاضر میزان پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ $0/73$ بدست آمد.

پرسشنامه ناگویی هیجانی تورنتو: این پرسشنامه توسط بگی و همکاران (۱۹۹۴) ساخته شده است. پرسش‌نامه آلکسی‌تایمیای تورنتو یک پرسشنامه خودسنجی ۲۰ سؤالی است که دارای سه زیرمقیاس دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات، تمرکز بر تجارب بیرونی می‌باشد (بگی و همکاران، ۱۹۹۴). سؤال‌ها بر حسب معیار ۵ نقطه‌ای لیکرت از کاملاً موافقم (۱) تا کاملاً مخالفم (۵) نمره‌گذاری می‌شوند و نمره‌های ۶۰ به بالا به عنوان آلکسی‌تایمیای با شدت زیاد و نمره‌های ۵۲ به پایین به عنوان آلکسی‌تایمیای با شدت کم در نظر گرفته می‌شوند. سؤالات ۴، ۵، ۱۰، ۱۸ و ۱۹ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. بگی و همکاران (۱۹۹۴) میزان روایی پرسشنامه را از طریق تحلیل عاملی مناسب گزارش کردند و میزان پایایی پرسشنامه را برای نمره کل و مؤلفه‌ها در دامنه $0/77$ تا $0/86$ گزارش کردند. بشارت و همکاران (۱۳۹۲) روایی این ابزار را مناسب گزارش کرده و پایایی آن را به روش آلفای کرونباخ برای ناگویی هیجانی کل و سه زیرمقیاس دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات و تفکر عینی به ترتیب $0/85$ ، $0/82$ ، $0/75$ ، $0/72$ گزارش کرد. پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ برای دشواری در شناسایی احساسات $0/77$ ، دشواری در توصیف

در جدول فوق نتایج مربوط به آماره‌های توصیفی ارائه شده است. همچنین نتایج نشان می‌دهد قلدري مجازی با ناگویی هیجانی و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معنی‌دار و با حرمت خود رابطه منفی و معنی‌داری دارد. همچنین ناگویی هیجانی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معنی‌دار و با حرمت خود رابطه منفی و معنی‌داری داشت. شایان ذکر است که کلیه همبستگی‌ها در سطح $p < 0/01$ معنی‌دار بودند. پس از بررسی یافته‌های توصیفی و همبستگی بین متغیرهای پژوهش، از روش معادلات ساختاری برای بیان رابطه علی بین متغیرها استفاده شد. در جدول زیر اثرات مستقیم، غیرمستقیم و کل برای روابط بین متغیرها ارائه شده است.

برازش مدل است و جهت برآورد پارامترها از روش بیشینه درست‌نمایی استفاده شده است. در ادامه شاخص‌های توصیفی و ماتریس همبستگی مربوط به متغیرهای پژوهش ارائه شده است و سپس نتایج مدل پژوهش ارائه شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴
۱. قلدري مجازی				
۲. حرمت خود	-۰/۴۵۰**			
۳. اعتیاد به اینترنت	۰/۵۶۲**	-۰/۵۲۷**		
۴. ناگویی هیجانی	۰/۴۴۷**	-۰/۵۴۹**	۰/۵۸۸**	۱
میانگین	۷۳/۲۸	۳۰/۵۹	۵۲/۲۶	۳۵/۳۹
انحراف معیار	۱۳/۷۷	۶/۷۷	۴/۳۶	۴/۸۴
کجی	۰/۴۳۳	۰/۸۴۸	۰/۴۸۸	۰/۳۶۶
کشیدگی	۰/۲۵۸	۰/۴۱۴	۰/۲۶۵	۰/۴۸۵

** $p < 0/01$

جدول ۲. نتایج اثرات مستقیم، غیرمستقیم و اثر کل برای متغیرهای پژوهش

مسیرها	اثرات مستقیم		اثرات غیرمستقیم		اثرات کل	
	اثر	معنی‌داری	اثر	سطح اطمینان ۹۵٪ حد پایین / حد بالا	اثر	معنی‌داری
قلدري مجازی	-۰/۳۸	۰/۰۰۱°	-۰/۱۲	-۰/۲۱۵ / -۰/۰۸۸	-۰/۵۰	۰/۰۰۱°
ناگویی هیجانی	-۰/۲۶	۰/۰۰۳°	---	---	-۰/۲۶	۰/۰۰۳°
به اعتیاد به اینترنت						
قلدري مجازی	۰/۳۲	۰/۰۰۱°	۰/۱۲	۰/۰۷۶ / ۰/۱۹۵	۰/۴۴	۰/۰۰۱°
ناگویی هیجانی	۰/۲۷	۰/۰۰۱°	---	---	۰/۲۷	۰/۰۰۱°
به ناگویی هیجانی						
قلدري مجازی	۰/۴۵	۰/۰۰۱°	---	---	۰/۴۵	۰/۰۰۱°

شماخص برازش نرم شده، شماخص نیکویی برازش و شماخص نیکویی برازش تعدیل شده استفاده شد. برای شماخص‌های برازندگی برش‌های متعددی توسط متخصصان مطرح شده است. برای مثال، مقدار مساوی یا کمتر از ۰/۰۵ برای ریشه واریانس خطای تقریب، مقدار مساوی یا بالاتر از ۰/۹۶ برای شماخص برازندگی مقایسه‌ای و برازش نرم شده، مقدار مساوی یا کمتر از ۰/۰۷ برای ریشه استاندارد واریانس پس‌ماند، نشان‌دهنده برازندگی کافی مدل است. از طرف دیگر پیشنهاد شده است که اگر شماخص‌های برازندگی مقایسه‌ای، نیکویی برازش و نیکویی تعدیل شده بزرگ‌تر از ۰/۹ و شماخص‌های ریشه واریانس خطای تقریب و ریشه واریانس پس‌ماند

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، قلدري مجازی به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر حرمت خود اثر منفی و معنی‌داری داشت. از سویی این متغیر بر اعتیاد به اینترنت اثر مثبت و معنی‌داری داشت. افزون بر آن ناگویی هیجانی اثر مثبت، مستقیم و معنی‌داری بر اعتیاد به اینترنت و اثر منفی، مستقیم و معنی‌داری بر حرمت خود داشت. همچنین ناگویی هیجانی توانسته است در رابطه بین متغیر قلدري مجازی با حرمت خود و اعتیاد به اینترنت نقش میانجی‌گر داشته باشد. لذا در این پژوهش برای برآورد مدل ساختاری از روش بیشینه درست‌نمایی و شماخص‌های ریشه واریانس خطای تقریب، ریشه استاندارد واریانس پس‌مانده، شماخص برازندگی مقایسه‌ای،

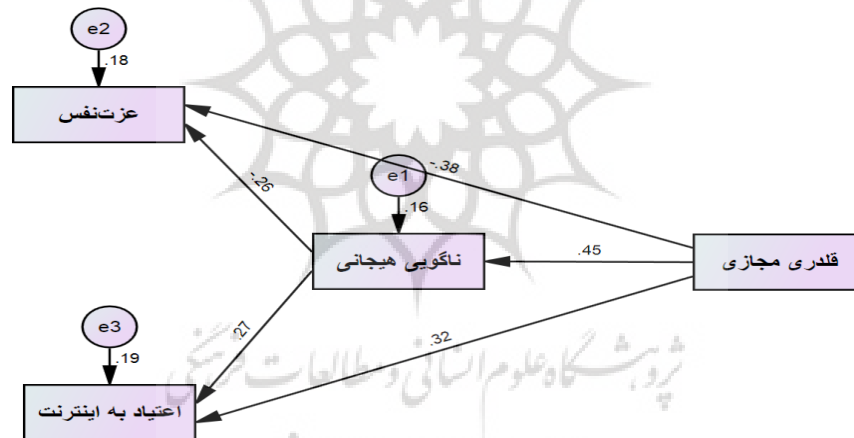
کوچک‌تر از ۰/۰۵ باشد بر برازش بسیار مطلوب و کوچک‌تر از ۰/۱ بر برازش مطلوب دلالت دارد (جورسکوگ و سوربوم، ۲۰۱۰). همانگونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، همه شاخص‌های برازش مدل نهایی مناسب و در حد مطلوب قرار دارند. بنابراین می‌توان گفت مدل نهایی پژوهش از

کوچک‌تر از ۰/۰۵ باشد بر برازش بسیار مطلوب و کوچک‌تر از ۰/۱ بر برازش مطلوب دلالت دارد (جورسکوگ و سوربوم، ۲۰۱۰). همانگونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، همه شاخص‌های برازش مدل نهایی مناسب و در حد مطلوب قرار دارند. بنابراین می‌توان گفت مدل نهایی پژوهش از

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش

ردیف	شاخص‌های برازش	مقدار بدست آمده	مقدار قابل قبول	مقدار مطلوب
۱	خی دو (X2)	۱۰۷/۴۴	عدم معناداری حداقل در سطح ۰/۰۱	عدم معناداری حداقل در سطح ۰/۰۵
۲	درجه آزادی (df)	۴۰		
۳	معنی داری (p)	۰/۰۰۰	بالاتر از ۰/۰۵	بالاتر از ۰/۰۱
۴	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۶۶	۰/۰۵ الی ۰/۰۸	< ۰/۰۵
۵	شاخص تناسب بهنجار (NFI)	۰/۹۵	۰/۹۰ الی ۱	۰/۹۵ الی ۱
۶	شاخص نرم شده برازندگی (NNFI)	۰/۹۴	بالاتر از ۰/۹۰ و ۱	بالاتر از ۰/۹۰
۷	شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۵	۰/۹۰ الی ۱	۰/۹۵ الی ۱
۸	شاخص برازش افزایشی (IFI)	۰/۹۶	۰/۹۰ الی ۱	۰/۹۵ الی ۱
۹	شاخص نکویی برازش (GFI)	۰/۹۵	۰/۹۰ الی ۱	۰/۹۵ الی ۱
۱۰	شاخص نکویی برازش تعدیل شده (AGFI)	۰/۹۲	۰/۹۰ الی ۱	۰/۹۵ الی ۱

*مجدور کای به روش بیشینه درست‌نمایی

شکل ۲. مدل نهایی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

که با افزایش قلدری مجازی، میزان ناگویی هیجانی نیز افزایش می‌یابد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که ناگویی هیجانی، خلقی و یا نارسایی هیجانی به عنوان یک پدیده هیجانی شناختی، به اختلال خاص در کارکرد روانی اطلاق می‌شود که در نتیجه فرآیند بازداری خودکار اطلاعات و احساس‌های هیجانی به وجود می‌آید. به عبارتی ناگویی هیجانی ساختاری است که با کنترل هیجان مرتبط است، زیرا ناگویی هیجانی، عدم ابراز هیجان به دلیل نقص در توانایی پردازش و تنظیم هیجان‌ها یا بازداری آگاهانه‌تر از هیجان است (آریکاک و اوزبای، ۲۰۱۶). لذا در تبیین این

هدف از پژوهش حاضر ارائه مدل حرمت خود و اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان مدارس متوسطه بر اساس قلدری مجازی با نقش میانجی‌گر ناگویی هیجانی بود. نتایج پژوهش نشان داد قلدری مجازی بر ناگویی هیجانی اثر مثبت، مستقیم و معنی‌داری دارد. این یافته با نتایج مطالعه (آریکاک و اوزبای، ۲۰۱۶) همسو بود. نتایج مطالعه آریکاک و اوزبای (۲۰۱۶) مبین این امر بود که نوجوانانی که از قلدری مجازی استفاده می‌کنند، ناگویی هیجانی بیشتری دارند و لذا میزان این ارتباط مثبت است به این معنی

یافته می‌توان گفت زمانی که افراد از ابراز هیجان محروم باشند و به نوعی دچار ناگویی هیجانی باشند، دچار خشم شده و رفتارهای قلدری را از خود نشان می‌دهند. بنابراین این امر طبیعی است که وجود قلدری مجازی در نوجوانان باعث ناگویی هیجانی شود و این رابطه مثبت باشد.

نتایج نشان داد قلدری مجازی بر حرمت خود اثر منفی، مستقیم و معنی‌داری دارد. این یافته با نتایج (باچر-هیکس و همکاران، ۲۰۲۲ و پاتچین و هندیوجا، ۲۰۱۵) همسو بود. بر اساس نتایج مطالعه باچر-هیکس و همکاران (۲۰۲۲) دانش‌آموزانی که در امر قلدری مجازی یا غیرمجازی شرکت داشتند، حرمت خود پایین‌تری را گزارش کردند. به این معنی که دانش‌آموزانی که از سنین پیش‌دستانی و یا در دوران ابتدایی در زورگویی درگیر بودند چه به عنوان قلدر و قربانی و چه به عنوان قلدر/قربانی حرمت خود آن‌ها به شکل قابل ملاحظه‌ای پایین‌تر از سایر همسالان عادی گزارش شده است. به نظر می‌رسد در همه سنین، گروه قلدر/قربانی‌ها، حرمت خود پایین‌تری از سایر گروه‌ها داشتند (پاتچین و هندیوجا، ۲۰۱۵). در تبیین این یافته می‌توان گفت قلدرها با تجربه قلدری و بدست آوردن قدرت و با سوءاستفاده از قربانی‌ها می‌خواهند حرمت خود از دست رفته خود را بدست بیاورند. افرادی که دارای حرمت خود کمی هستند، اغلب قربانی رفتارهای قلدری دیگران هستند، این در حالی است که افراد دارای حرمت خود بالا کمتر قربانی دیگران می‌شوند. در تبیین دیگر می‌توان گفت افراد دارای حرمت خود پایین توجه کمتری از همسالان خود کسب می‌کنند و در نتیجه از محبوبیت کمتری در بین همسالان برخوردار هستند که باعث می‌شود به انواع خشونت‌ها مانند قلدری روی بیاورند.

یافته دیگر این مطالعه نشان داد که قلدری مجازی بر اعتیاد به اینترنت اثر مستقیم، مثبت و معنی‌داری دارد. این یافته با نتایج مطالعه (سیمسک و همکاران، ۲۰۱۹؛ کووالسکی و همکاران، ۲۰۱۹؛ کوزه و پوپر، ۲۰۲۰) همسو بود. بر اساس نتایج مطالعه سیمسک و همکاران (۲۰۱۹) زمانی که افراد استفاده بیش از حد از اینترنت داشته باشند ممکن است مرتکب رفتارهای قلدری در فضای مجازی شود. افزایش میزان اعتیاد به فضای مجازی، سلامت روانی و جسمانی فرد را به مخاطره می‌اندازد. با تهدید سلامت روانی فرد، او قادر نیست عنان ابعاد درونی و بیرونی هیجان خود؛ یعنی خلق و عاطفه را به دست بگیرد و این یعنی عدم تعادل و توازن روانی؛ چراکه استفاده نامتعارف از فضای مجازی علاوه بر مشکلات فوق، می‌تواند

عملکرد فردی کاربران را نیز مختل کند؛ چنان که عدم کنترل هیجانات درونی و بیرونی باعث می‌شود که با دگرآزاری، در خود ایجاد احساس شور و شغف و ارضا نفس کنند و برای دگرآزاری در فضای مجازی عملاً وارد عرصه قلدری مجازی شوند (کوزه و پوپر، ۲۰۲۰). در تبیین این یافته می‌توان گفت، با توجه اینکه در قلدری مجازی افراد می‌توانند آزادانه و بدون پروا به دیگران پرخاش کنند و خشم خود را تخلیه کنند، مدام در فضای مجازی می‌گردند تا بتوانند قربانی خود را پیدا کنند و مورد حمله قرار دهند. همین امر موجب می‌شود که برای ابراز قلدری خود در فضای مجازی وقت زیادی را صرف کنند که این امر موجب اعتیاد آن‌ها به فضای مجازی می‌شود.

یافته دیگر پژوهش نشان داد قلدری مجازی به واسطه ناگویی هیجانی بر حرمت خود و اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان تأثیر دارد. پژوهشی که عیناً (قنادزادگان و همکاران، ۱۳۹۷؛ پاتچین و هندیوجا، ۲۰۱۵؛ آریکاک و اوزبای، ۲۰۱۶؛ سیمسک و همکاران، ۲۰۱۹؛ جین و همکاران، ۲۰۲۰؛ گوری و همکاران، ۲۰۲۱) همخوان است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که قلدری مجازی یک بستر آماده برای ابراز خشم و ناراحتی نوجوانان فراهم کرده که بدون آسیب جسمی و مشکل شناسایی شدن می‌توانند ابراز خشم کنند. از این رو زمانی که این نوجوانان در فضای مجازی قلدری می‌کنند به خیال خود حرمت خود از دست رفته خود در دنیای واقعی را جبران می‌کنند، کما اینکه با افزایش قلدری در فضای مجازی میزان حرمت خود آن‌ها کاهش می‌یابد. همچنین با این افزایش و پرخاشگری بی‌حد و حصر وابستگی به فضای مجازی پیدا می‌کنند که به نوعی دچار اعتیاد به اینترنت خواهند شد. همچنین ابراز خشم در فضای مجازی با توجه به اینکه کاملاً غیرمستقیم صورت می‌گیرد باعث ناگویی هیجانی و عدم ابراز کامل هیجانات فرد می‌شود. لذا می‌توان گفت قلدری مجازی و در کنار آن ناگویی هیجانی می‌تواند میزان اعتیاد به اینترنت نوجوانان را افزایش و حرمت خود آن‌ها را کاهش دهند.

این پژوهش خالی از محدودیت نبوده است. یکی از محدودیت‌های مطالعه حاضر آن است که یافته‌های بدست آمده از طریق پرسشنامه و به صورت خودگزارش‌دهی توسط شخص بدست آمده و مشخص نیست تا چه اندازه با رفتارهای واقعی در زندگی روزمره مرتبط است. محدودیت مهم این

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاقی پژوهش: این مقاله به صورت آزاد توسط پژوهشگران در قالب یک کار پژوهشی انجام شد. مشارکت‌کنندگان آگاهانه و داوطلبانه در پژوهش مشارکت نمودند و محققان خطری برای مشارکت‌کنندگان متصور نبودند. همچنین در مورد مسائل اخلاقی پژوهش نیز به دانش‌آموزان اطمینان داده شد که گمنامی در تکمیل ابزارها لحاظ شده و رازداری و محرمانه بودن اطلاعات حفظ می‌شود.

حامی مالی: این پژوهش بدون حمایت مالی انجام شد.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول محقق اصلی این پژوهش است. نویسندگان دوم و سوم به عنوان همکار در پژوهش شرکت داشتند.

تضادمنافع: نویسندگان پژوهش هیچ‌گونه تضاد منافی در رابطه با پژوهش اعلام نمی‌نمایند.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از کلیه شرکت‌کنندگان این پژوهش تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

پژوهش مربوط به قلمرو مکانی و زمانی مطالعه است. این مطالعه بر روی دانش‌آموزان دختر مدارس متوسطه شهر یاسوج اجرا شد. لذا در صورت تعمیم‌دهی نتایج به دختران و یا سایر افراد در شهرهای مختلف باید جوانب احتیاط رعایت شود. یکی دیگر از مهم‌ترین محدودیت این پژوهش، وجود بیماری کرونا بود که همراستایی این مطالعه با پاندومی کرونا محدودیت‌هایی را در پژوهش ایجاد کرده است. بر اساس این محدودیت‌های پیشنهاد می‌شود این تحقیق بر روی سایر دانش‌آموزان که قابلیت اجرا دارد، اجرا شود و با نتایج این تحقیق مقایسه گردد. به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود که در آینده مطالعاتی را طرح‌ریزی کنند که نقش قلدری مجازی، ناگویی هیجانی، حرمت خود و اعتیاد به اینترنت در کنار متغیرهای مختلف دیگر مورد بررسی قرار گیرد تا از این طریق دانش منسجمی در خصوص متغیرهای ذکر شده و روابط این سازه با سایر سازه‌ها که قابلیت بیشتری در برنامه‌ریزی‌های مربوطه دارد، حاصل شود. با توجه به برجسته بودن نقش قلدری مجازی در ناگویی هیجانی، حرمت خود و اعتیاد به اینترنت، برنامه‌هایی از قبیل سخنرانی، جلسات آموزش ویژه جهت پیشگیری، کنترل و کاهش قلدری در فضای مجازی می‌تواند اثرگذار باشد. در نهایت پژوهشگران بدین وسیله از کلیه افراد شرکت‌کننده و همچنین پرسنل و کادر مدارس بخاطر همکاری و اعتماد به پژوهشگران، صمیمانه تشکر می‌کنند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

References

اکبری بلوطبنگان، افضل و رضایی، علی محمد (۱۳۹۳). ساخت و اعتباریابی مقیاس خودیابی (SDS) بر اساس نظریه‌های مختلف شخصیت در دانشجویان. *مجله روانشناسی بالینی*، ۶(۳)، ۶۸-۵۵.

10.22075/jcp.2017.2173

بشارت، محمدعلی؛ زاهدی تجریشی، کامیل و نوربالا، احمدعلی (۱۳۹۲). مقایسه ناگویی هیجانی و راهبردهای تنظیم هیجان در بیماران جسمانی سازی، بیماران اضطرابی و افراد عادی. *دوفصلنامه روانشناسی معاصر*، ۸(۲)، ۱۶-۳.

http://bjcp.ir/browse.php?a_code=A-10-32-12&sid=1&slc_lang=fa

تیمورزاده، حسن؛ محمدی پور، محمد و بخشی پور، ابوالفضل (۱۴۰۰). مدل یابی روابط ساختاری اعتیاد به اینترنت بر اساس سرمایه روانشناختی با نقش میانجی گر درگیری تحصیلی. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۰(۱۰۲)، ۹۷۷-۹۶۷.

<http://psychologicalscience.ir/article-1-1141-fa.html>

خرسندپور، توران؛ رضاخانی، سیمین دخت و شریفی، حسن پاشا (۱۴۰۰). الگوی ساختاری باورهای غیرمنطقی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و عزت نفس در دانشجویان: نقش میانجی گر تفکر انتقادی. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۰(۱۰۱)، ۷۸۶-۷۷۵.

<http://psychologicalscience.ir/article-1-1071-fa.html>

فرامرزی راد، بهروز؛ رباط میلی، سمیه؛ ابوالمعالی الحسینی، خدیجه و زارع بهرام آبادی، مهدی (۱۴۰۲). الگوی ساختاری پیش‌بینی ناگویی هیجانی بر اساس طرحواره‌های سازش‌نیافته اولیه با میانجی‌گری خودافشایی هیجانی. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۲(۱۲۳)، ۵۵۶-۵۳۹.

[doi:10.52547/JPS.22.123.539](https://doi.org/10.52547/JPS.22.123.539)

قریب بلوک، معصومه؛ میکائیلی، نیلوفر و بشرپور، سجاد (۱۴۰۱). پیش‌بینی کیفیت خواب در نوجوانان بر اساس نگرش ناکارآمد درباره خواب، روان‌آزردگی‌گرایی، اعتیاد به اینترنت و حساسیت اضطرابی با میانجی‌گری راهبردهای تنظیم هیجان و ذهن‌آگاهی. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۱(۱۱۶)، ۱۵۳۸-۱۵۲۱.

[10.52547/JPS.21.116.1521](https://doi.org/10.52547/JPS.21.116.1521)

قنادزاده، حسینعلی؛ صالحی، مهدیه؛ کوچک انتظار، رویا و سپاه منصور، مژگان (۱۳۹۷). مدل‌یابی اعتیاد به اینترنت بر اساس سبک‌های هویت: نقش میانجی گر ناگویی هیجانی. *مجله روانشناسی تحولی، روانشناسان ایرانی*، ۱۵(۵۸)، ۱۷۳-۱۶۵.

https://jip.stb.iau.ir/article_664389.html

Aftab, A., & Rashed, M. A. (2021). Mental disorder and social deviance. *International Review of Psychiatry*, 33(5), 478-485.

<https://doi.org/10.1080/09540261.2020.1815666>

Akbari-Balootbangan, A., & Rezaei, A. (2014). Construction and validation to self-discovery scale (SDS) Based on different theories of personality in students. *Journal of clinical psychology*, 6(3), 55-68. 10.22075/jcp.2017.2173

Antoniadou, N., Kokkinos, C. M., & Markos, A. (2019). Psychopathic traits and social anxiety in cyberspace: A context-dependent theoretical framework explaining online disinhibition. *Computers in Human Behavior*, 99, 228-234. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.05.025>

Aricak, O. T., & Ozbay, A. (2016). Investigation of the relationship between cyberbullying, cybervictimization, alexithymia and anger expression styles among adolescents. *Computers in Human Behavior*, 55, 278-285. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.09.015>

Bacher-Hicks, A., Goodman, J., Green, J. G., & Holt, M. K. (2022). The COVID-19 pandemic disrupted both school bullying and cyberbullying. *American Economic Review: Insights*, 4(3), 353-370. DOI: 10.1257/aeri.20210456

Bagby, R. M., Parker, J. D., & Taylor, G. J. (1994). The twenty-item Toronto Alexithymia Scale—I. Item selection and cross-validation of the factor structure. *Journal of psychosomatic research*, 38(1), 23-32. [https://doi.org/10.1016/0022-3999\(94\)90005-1](https://doi.org/10.1016/0022-3999(94)90005-1)

Besharat, M.A., Zahedi Tajrishi, K., & Noorbala, A (2014). Alexithymia and emotion regulation strategies in patients with somatization, anxiety disorders, and normal individuals: A comparative study. *Contemporary Psychology*, 8(2), 3-16. http://bjcp.ir/browse.php?a_code=A-10-32-12&sid=1&slc_lang=

Çetin, B., Yaman, E., & Peker, A. (2011). Cyber victim and bullying scale: A study of validity and reliability. *Computers & Education*, 57(4), 2261-2271.

<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2011.06.014>

Craker, N., & March, E. (2016). The dark side of Facebook®: The Dark Tetrad, negative social potency, and trolling behaviours. *Personality and Individual Differences*, 102, 79-84. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.06.043>

- Faramarzi rad B, Robotmili S, Abolmali K, zarehbaramabadi M. (2023). A structural model for predicting alexithymia based on early maladaptive schemas with the mediation of emotional self-disclosure. *Journal of Psychological Science*. 22(123), 539-556. doi:10.52547/JPS.22.123.539
- Gao, T., Li, J., Zhang, H., Gao, J., Kong, Y., Hu, Y., & Mei, S. (2018). The influence of alexithymia on mobile phone addiction: The role of depression, anxiety and stress. *Journal of affective disorders*, 225, 761-766. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2017.08.020>
- Ghanadzadegan, H. A., Salehi, M., Kochakentzar, R., & Sepahmansor, M. (2018). The Modeling of Internet Addiction Based on Identity Styles: The Mediating Role of Alexithymia. *Journal of Developmental Psychology Iranian Psychologists*, 15(58), 165-173. https://jip.stb.iau.ir/article_664389.html?lang=en
- Gharib Bolouk M, Mikaeili N, Basharpour S. (2022). Predicting sleep quality in adolescents based on dysfunctional beliefs and attitudes about sleep, neuroticism, internet addiction, and anxiety sensitivity mediated by emotion regulation strategies and mindfulness. *Journal of Psychological Science*. 21(116), 1521-1538. doi:10.52547/JPS.21.116.1521
- Gori, A., Topino, E., Pucci, C., & Griffiths, M. D. (2021). The relationship between alexithymia, dysmorphic concern, and exercise addiction: The moderating effect of self-esteem. *Journal of Personalized Medicine*, 11(11), 1111. <https://doi.org/10.3390/jpm11111111>
- Hamilton, A. (2017). "It's all for attention": exploring the forms of online anti-social behaviour. <http://dx.doi.org/10.26021/5531>
- Jain, O., Gupta, M., Satam, S., & Panda, S. (2020). Has the COVID-19 pandemic affected the susceptibility to cyberbullying in India? *Computers in human behavior reports*, 2, 100029. <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2020.100029>
- Khorsandpour T, rezakhani S, Sharifi H. (2021). The structural pattern of irrational beliefs based on personality traits and self-esteem in students: the mediating role of critical thinking. *Journal of Psychological Science*. 20(101), 775-786. URL: <http://psychologicalscience.ir/article-1-1071-fa.html>
- Kintonova, A., Vasyaev, A., & Shestak, V. (2021). Cyberbullying and cyber-mobbing in developing countries. *Information & Computer Security*, 29(3), 435-456. <https://doi.org/10.1108/ICS-02-2020-0031>
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications. <https://www.researchgate.net/publication/361910413>
- Koeze, E., & Popper, N. (2020). The virus changed the way we internet. *The New York Times*, 7. <https://www.benton.org/headlines/virus-changed-way-we-internet>
- Kowalski, R. M., Limber, S. P., & McCord, A. (2019). A developmental approach to cyberbullying: Prevalence and protective factors. *Aggression and violent behavior*, 45, 20-32. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2018.02.009>
- Kumar, S., Cheng, J., & Leskovec, J. (2017, April). Antisocial behavior on the web: Characterization and detection. In *Proceedings of the 26th International Conference on World Wide Web Companion* (pp. 947-950). <https://doi.org/10.1145/3041021.3051106>
- Lee, H. W., Kim, S., & Uhm, J. P. (2021). Social virtual reality (VR) involvement affects depression when social connectedness and self-esteem are low: a moderated mediation on well-being. *Frontiers in Psychology*, 12, 753019. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.753019>
- Maniaci, G., Picone, F., van Holst, R. J., Bolloni, C., Scardina, S., & Cannizzaro, C. (2017). Alterations in the emotional regulation process in gambling addiction: The role of anger and alexithymia. *Journal of gambling studies*, 33, 633-647. DOI: 10.1007/s10899-016-9636-4
- Patchin, J. W., & Hinduja, S. (2015). Measuring cyberbullying: Implications for research. *Aggression and Violent Behavior*, 23, 69-74. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2015.05.013>
- Peris, M., de la Barrera, U., Schoeps, K., & Montoya-Castilla, I. (2020). Psychological risk factors that predict social networking and internet addiction in adolescents. *International journal of environmental research and public health*, 17(12), 4598. <https://doi.org/10.3390/ijerph17124598>
- Rosenberg, M. (2015). *Society and the adolescent self-image*. Princeton university press. <https://doi.org/10.1515/9781400876136>
- Schimmenti, A., Passanisi, A., Caretti, V., La Marca, L., Granieri, A., Iacolino, C., ... & Billieux, J. (2017). Traumatic experiences, alexithymia, and Internet addiction symptoms among late adolescents: A moderated mediation analysis. *Addictive behaviors*,

- 64, 314-320.
<https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2015.11.002>
- Simsek, N., Sahin, D., & Evli, M. (2019). Internet addiction, cyberbullying, and victimization relationship in adolescents: a sample from Turkey. *Journal of Addictions Nursing*, 30(3), 201-210. DOI: 10.1097/JAN.0000000000000296
- Teymorzadeh H, Mohammadipour M, Bakhshipour A. (2021). Modeling the structural relationships of internet addiction based on psychological capital with the mediating role of academic engagement. *Journal of Psychological Science*. 20(102), 967-977.
<http://psychologicalscience.ir/article-1-1141-fa.html>
- Yang, Q., Tian, L., Huebner, E. S., & Zhu, X. (2019). Relations among academic achievement, self-esteem, and subjective well-being in school among elementary school students: A longitudinal mediation model. *School Psychology*, 34(3), 328.
<https://doi.org/10.1037/spq0000292>
- Ying, C., Awaluddin, S. M., Kuang Kuay, L., Siew Man, C., Baharudin, A., Miaw Yn, L., ... & Ibrahim, N. (2020). Association of internet addiction with adolescents' lifestyle: a national school-based survey. *International journal of environmental research and public health*, 18(1), 168.
<https://doi.org/10.3390/ijerph18010168>
- Young, K. S. (1999). The research and controversy surrounding internet addiction. *Cyber Psychology & Behavior*, 2(5), 381-383.
<https://doi.org/10.1089/cpb.1999.2.381>
- Zhu, C. (2019). Self-efficacy and self-esteem in online learning environments of adult learners. *International Journal of Learning Technology*, 14(1), 4-17. DOI:10.1504/IJLT.2019.100610

پژوهشگاه علوم انسانی
 رتال جامع علوم انسانی